

Základní informace

O ČÍNSKÉ KULTUŘE

中国 文化 常识

(中捷对照)

国务院侨务办公室
The Overseas Chinese Affairs Office of
the State Council

孔子学院总部 / 国家汉办
Confucius Institute Headquarters (Hanban)

华语教学出版社
SINOLINGUA

Základní informace

ČÍNSKÉ KULTUŘE

中国 文化 常识

(中捷对照)

国务院侨务办公室

The Overseas Chinese Affairs Office of
the State Council

孔子学院总部 / 国家汉办
Confucius Institute Headquarters (Hanban)

华语教学出版社
SINOLINGUA

图书在版编目 (CIP) 数据

中国文化常识: 中捷对照/孔子学院总部/国家汉办, 国务院侨务办公室著.
— 北京: 华语教学出版社, 2014
ISBN 978-7-5138-0632-9

I. ①中… II. ①孔… ②国… III. ①汉语-对外汉语教学-语言读物
②中华文化-基本知识-汉语、捷克语 IV. ①H195.5②K203

中国版本图书馆CIP数据核字 (2014) 第054315号

本书的著作权由孔子学院总部/国家汉办享有。

Držitelem autorských práv na tuto knihu je Ústředí Konfuciových akademií (Hanban).

中国文化常识

ZÁKLADNÍ INFORMACE ČÍNSKÉ KULTUŘE

©孔子学院总部/国家汉办、
中华人民共和国国务院侨务办公室
华语教学出版社有限责任公司出版
(中国北京百万庄大街24号 邮政编码 100037)
电话: (86)10-68320585 68997826
传真: (86)10-68997826 68326333
网址: www.sinolingua.com.cn
电子信箱: hyjx@sinolingua.com.cn
新浪微博地址: <http://weibo.com/sinolingua vip>
北京京华虎彩印刷有限公司印刷
2014年 (16开) 第1版
2014年第1版第1次印刷
(中捷对照)
ISBN 978-7-5138-0632-9
定价: 99.00元

中国常识系列编委会

主 任 许 琳

副主任 夏建辉

编 委 张彤辉 顾 蕾
王锦红

顾 问 雷振刚 邱立国
周福成

《中国文化常识》

主 编 任启亮

副 主 编 时 序

编写人员 任启亮 时 序 李 晨 李嘉郁 赵菁华 彭 俊

责任编辑 马耀俊

英文编辑 林美琪

美术编辑 阮永贤 刘玉瑜

《中国文化常识》(中捷对照)

捷克语翻译 Lubica Obuchová

捷克语审稿 徐伟珠

译版统筹 五洲汉风教育科技(北京)有限公司

滕连帅 李 森 邓成保 李亚娟

项目编辑 韩 晖

责任编辑 杨 晗

版式设计 北京维诺传媒文化有限公司

美术编辑 张申申 赵 阳 龙 敏

封面设计 高教社美编室

图片来源 全景图片公司

前言

《中国文化常识》和《中国地理常识》是由中华人民共和国国务院侨务办公室组织编写，面向世界各国汉语学习者的普及型、口语化的文化辅助读物。2006 年国家汉办组织国内外有关专家对该书内容进行了改编，并翻译成汉语与英语、德语、法语、日语、韩语、俄语、泰语、西班牙语、阿拉伯语对照版本，出版发行后反响热烈，受到国外读者广泛欢迎，各国中国语言文化爱好者纷纷要求增译更多语种。此次增译工作包括汉语与意大利语、瑞典语、葡萄牙语、柬埔寨语、越南语、老挝语、缅甸语、印尼语、马来语、土耳其语、波斯语、波兰语、捷克语、斯洛伐克语、匈牙利语、罗马尼亚语、保加利亚语、塞尔维亚语、克罗地亚语、芬兰语、乌克兰语、荷兰语、豪萨语、印地语、希伯来

语、挪威语、丹麦语、希腊语、蒙古语、尼泊尔语等 30 个语种的对照版本。

希望本系列读物成为您了解中国的窗口，成为您通向汉语世界的桥梁。

《中国文化常识》和《中国地理常识》在改编翻译过程中得到了海内外诸多专家、学者、教师 and 全球各大孔子学院的关心与支持，他们倾注了大量的精力，提出了许多中肯的建议，在此向他们表示诚挚的谢意。

由于时间所限，书中不免会有疏漏和不当之处，希望使用者和专家学者不吝赐正，以供今后修订时改正。

孔子学院总部 / 国家汉办

2014 年 3 月

Předmluva

Základní informace o čínské kultuře a Základní informace o čínském zeměpisu, které sestavila pracovní skupina Kanceláře Státní rady ČLR pro záležitosti Číňanů žijících v zahraničí, je popularizační doplňkové čtení o kultuře v hovorovém jazyce, zaměřené na všechny studenty čínského jazyka ve světě. V roce 2006 příslušní domácí i zahraniční odborníci soustředění kolem Hanban přepracovali obsah těchto publikací a připravili překlady souběžných textů v čínštině a v angličtině, německé, francouzské, japonské, korejské, ruské, thajské, španělské a arabské jazykové verzi, jimž se po vydání dostalo nadšené odezvy a vřelého přijetí od širokých čtenářských mas v zahraničí. Milovníci čínského jazyka a kultury ve světě se intenzivně dožadovali mnoha dalších jazykových verzí. Tentokrát bylo přidáno dalších třicet dvojazyčných vydání včetně překladů do italského,

švédského, portugalského, kambodžského, vietnamského, laoského, barmského, indonéského, malajského, tureckého, perského, polského, českého, slovenského, maďarského, rumunského, bulharského, srbského, chorvatského, finského, ukrajinského, holandského, hausa, hindského, hebrejského, norského, dánského, řeckého, mongolského a nepálského jazyka.

Doufáme, že se tato série materiálů stane vaším oknem pro pochopení Číny a mostem, jenž vás povede do světa čínského jazyka.

Během redigování a překládání se knihám *Základní informace o čínské kultuře a Základní informace o čínském zeměpisu* dostalo péče a podpory ze strany mnoha domácích i zahraničních odborníků, učenců, učitelů a všech Konfuciových akademií ve světě; věnovali tomu hodně energie a předložili mnoho trefných doporučení, za něž jim chceme upřímně poděkovat.

Vzhledem ke krátkému času vymezenému na jejich přípravu se v publikacích nevyhnutelně najdou i prehlédnutí a nepřesnosti, prosíme proto uživatele a odborníky, aby si své připomínky nenechávali pro sebe a pomohli nám tak s přípravou dalších a lepších vydání.

Ústředí Konfuciové akademie/Hanban
březen 2014

目录

Obsah

中国传统思想 Čínské tradiční myšlení

概述 Úvod	3
孔子 Konfucius	4
“四书五经”与儒家思想	6
„Čtvero knih a pět klasiků“ a konfuciánství	
老庄与道家思想 Laozi, Zhuangzi a taoismus	8
佛学思想 Buddhismus	10

中国传统美德 Tradiční čínské ctnosti

概述 Úvod	13
孝敬父母 Synovská úcta a oddanost rodičům	14
尊老爱幼 Úcta ke stáří a láska k mládí	16
“岁寒三友” Tři přátelé do nepohody	18
诚实守信 Čestnost a spolehlivost	20
尊师重教 Úcta k učitelům a důraz na vzdělání	22

中国古代文学 Starověká čínská literatura

概述 Úvod	27
远古神话 Starodávná mytologie	28
《诗经》 Kniha písní	31
楚辞 Chuské písně	34
汉乐府 Písně yuefu z dynastie Han	37
南北朝民歌	40
Lidové písně období Severních a jižních dynastií	

唐诗 Tangská poezie	42
宋词 Songská poezie ci	46
元杂剧 Zpěvohra dynastie Yuan	50
明清小说 Próza dynastií Ming a Qing	53
四大民间传说 Čtyři velká lidová vyprávění	57

中国古代科技

Starověká čínská věda a technika

概述 Úvod	67
指南针 Kompas	68
造纸术 Výroba papíru	70
印刷术 Knihtisk	72
火药 Střelný prach	74
《甘石星经》 Kniha hvězd od Gana a Shia	76
张衡和地动仪 Zhang Heng a seismograf	78
祖冲之和圆周率 Zu Chongzhi a Ludolfovo číslo	80
纺织技术 Textilní techniky	82
日晷和铜壶滴漏 Sluneční hodiny a klepsydra z bronzových nádob	84
算盘和珠算 Abakus a počítání na počítadle	87

中国传统艺术

Tradiční čínské umění

概述 Úvod	91
民乐 Lidová hudba	92
京剧 Pekingská opera	94
地方戏 Místní zpěvohry	98
曲艺 Lidové umění quyi	101
围棋 Hra go	103

中国象棋 Čínské šachy	104
汉字 Čínské znakové písmo	106
书法 Kaligrafie	108
篆刻 Rytí pečeti	110
中国画 Tradiční čínská malba	112

中国文物 Čínské kulturněhistorické památky

概述 Úvod	117
甲骨文 Věšební destičky jiaguwen	118
三星堆文化 Kultura Sanxingdui	120
司母戊方鼎 Nádoba ding jménem Simuwu	123
越王勾践剑 Meč krále Goujjana ze státu Yue	125
良渚美玉 Nádherné jadeity kultury Liangzhu	126
长信宫灯 Lucerna z paláce Changxin	128
秦始皇陵兵马俑 Terakotová bojovníci a koně z hrobky Qin Shihuanga	129
曾侯乙编钟 Zvonkohra markýze Yiho ze státu Zeng	132
金缕玉衣 Jadeitový oděv sešívaný zlatou nití	134
铜奔马 Cválající bronzový kůň	136
永乐大钟 Velký zvon z doby Yongle	137
古代钱币 Starověké mince	138
敦煌莫高窟 Jeskyně Mogao v Dunhuangu	140

中国古代建筑 Starověká čínská architektura

概述 Úvod	145
宫廷建筑 Císařský palác	146
寺庙建筑 Kláštery a chrámy	150

园林 Klasické zahrady	152
塔 Pagody	154
桥梁 Mosty	156

中国工艺美术

Čínská umělecká a výtvarná řemesla

概述 Úvod	161
唐三彩 Tříbarevná tangská keramika	162
瓷器 Porcelán	164
景泰蓝 Email	166
扇子 Vějíře	168
风筝 Papíroví draci	170
灯彩 Pestré lampiony	172
刺绣 Vyšívání	174
丝绸 Hedvábí	176
蜡染和蓝印花布 Batika a modrotisk	177
剪纸 Papírové vystřihovánky	179
玉雕 Vyřezávaný jadeit	181
石狮 Kamenní lvi	183
文房四宝 Čtyři poklady pracovní učencovy	184

中国民俗

Čínské lidové zvyky

概述 Úvod	189
中国人的姓名 Jména Číňanů	190
十二属相 Dvanáct symbolických zvířat	193
小孩儿满月与抓周	195
Oslavy prvního měsíce života a obřad prvních narozenin	

婚礼 Svatba	196
四灵——古代吉祥的象征	198
Čtyři nadpřirozené bytosti – starodávné blahonosné symboly	
吉祥图案 Ornamenty nosící štěstí	201
民间庙会 Lidové chrámové jarmarky	203
舞狮 Lví tanec	205
春节 Svátky jara	206
元宵节 Svátek lampionů	208
清明节 Svátek čistého jasu	210
端午节 Svátek dračích člunů	212
中秋节 Svátek podzimního středu	214
二十四节气 24 solárních úseků	216

中国人的生活 Život Číňanů

概述 Úvod	221
旗袍与中国传统服饰	222
Qipao a tradiční čínský oděv	
中国饮食 Čínská kuchyně	224
中国茶 Čínský čaj	226
中国酒 Čínské alkoholické nápoje	228
中国民居 Čínská lidová obydlí	230
布鞋、轿子与马车 Koňský povoz, nosítka a plátěná obuv	233
中医中药 Tradiční čínské lékařství a farmacie	235
针灸术与麻醉术 Léčba akupunkturou, moxibuscí a anestezií	237
汉语·普通话·方言	239
Čínský jazyk, obecná čínština a dialekty	

中国传统思想

ČÍNSKÉ TRADIČNÍ
MYŠLENÍ

概述

Úvod

中国人注重人与自然的和谐，在中国传统思想中，“天人合一”是一个著名的话题。中国传统思想更注重个人修养的提升，更关注“修身养性”；更为重视智慧的体悟而对逻辑推理不是特别在意。

可以说，中国有一套完整的影响了中国几千年的思想体系，而这套体系最重要的组成部分就是孔子、孟子开创的儒家思想和老子、庄子开创的道家思想以及佛学思想。其中，对中国影响最大、最深远的是儒家思想。

Číňané kladli velký důraz na harmonický vztah člověka a přírody; známým námětem čínského tradičního myšlení byl výrok, že „příroda a lidé jedno jsou“. Čínské tradiční myšlení zdůrazňovalo spíše neustálou kultivaci jednotlivce a pečovalo o „zdokonalování těla a výchovu ducha“; raději soustřeďovalo pozornost na rozvíjení moudrosti a logické dedukci se nevěnovala zvláštní péče.

Můžeme říci, že Čína měla komplexní ideologickou soustavu, která ji po tisíciletí ovlivňovala, a nejvýznamnější složkou této soustavy bylo učení vzdělavců vytvořené Konfuciem a Menciem a taoistické myšlení vytvořené Laoziem a Zhuangziem, jakož i buddhistické ideje. Největší a nejhlubší vliv na Čínu mělo konfuciánské myšlení.

1	4
2	3
5	

1. 《论语》

Lunyu

2. 孔子石像

Konfucius

3. 北京国子监

Císařská akademie v Beijingu

4. 孔子

Konfucius

5. 山东曲阜孔庙

Konfuciův chrám v Qufu, provincie Shandong

孔子

Konfucius

孔子（公元前 551—公元前 479），名丘，字仲尼，鲁国人。中国春秋末期伟大的思想家和教育家，儒家学派的创始人。

孔子的远祖是宋国的贵族，殷王室的后裔。在孔子很小的时候，他的父亲就去世了，以后孔子的家境逐渐衰落。虽然孔子年轻的时候很贫困，但是他立志学习，他曾经说过：“三人行，必有我师焉。”后来，他开始授徒讲学，他一共教授了 3000 多个学生，其中不乏贫困家庭的孩子，改变了以往只有贵族子女才有资格上学的传统。孔子晚年还编订上古书籍，保存了很多古代的文献，我们现在看到的《诗经》、《尚书》、《周易》等等都经过他的编订。

孔子的很多思想即使在今天看来也很有价值。比如，孔子丰富了“仁”的内涵，他认为要做到“仁”，就要关爱别人，“己所不欲，勿施于人”；他还认为，“君子和而不同”，也就是说，在处理人际关系上要承认人与人之间的差异，不要用单一的标准来衡量对方，这样才能够达到社会的和谐与稳定；他在教育上还主张用启发的方法促使学生独立思考，在学习书本知识的同时还要有自己独立的见解等等。

孔子的言行被他的弟子们收集在《论语》一书中，孔子的思想也被后人吸收和发扬光大，成为中国传统思想的最主要的组成部分，并逐渐传播到周边国家，形成了影响范围很广的儒家文化圈。

孔子是属于中国的，他在中国家喻户晓，绝大多数中国人的思想或多或少地受到他的学说的影响；孔子也是属于世界的，联合国教科文组织曾将他列为世界十大文化名人之一。

Konfucius (Mistr Kong, 551-479 př. n. l.), osobním jménem Qiu, přízviskem Zhongni, pocházel ze státu Lu. Byl velkým myslitelem a pedagogem na sklonku čínského období Jara a podzimu, tvůrcem konfuciánství (školy vzdělanců).

Předkové Konfucia patřili mezi aristokraty státu Song, potomky královského rodu Yin. Otec mu zemřel, když byl Konfucius ještě malý a postavení rodiny potom postupně upadalo. Ačkoliv byl Konfucius v mládí velice chudý, usilovně se učil. Jednou řekl: „Stačí jít ve třech a hned mám učitele.“ Později začal přijímat žáky a vyučovat, celkem přednášel více než 3000 studentům, mezi nimi byli i děti z chudých rodin; změnil tím tradici, že právo na vzdělání patří pouze dětem z aristokratických rodů. V pozdním věku Konfucius editoval díla starověku, zachránil mnoho starodávných spisů. Jeho redakcí prošla taková díla jako *Kniha písní*, *Kniha dokumentů*, *Zhouská kniha proměn* atp.

Mnohé z Konfuciova myšlení má velkou hodnotu i z dnešního pohledu. Konfucius například obohatil obsah pojmu „ren“ (lidskost), soudil, že k dosažení „ren“ je nutno pečovat o jiné a milovat je, „co nechceš, aby jiní dělali tobě, ani ty jim nedělej“. Také tvrdil, že „vznešení usilují o harmonii, ale nejsou stejní“, což znamená, že při řešení mezilidských vztahů nutno respektovat rozdíly mezi lidmi, nesmí se všichni posuzovat podle jediného kritéria, jediné tak je možno dosáhnout harmonie a klidu ve společnosti. V pedagogice ještě trval na tom, aby studenti byli povzbuzováni k samostatnému myšlení, současně s knižními vědomostmi mají mít i vlastní názory atd.

Konfuciovo učení a skutky zachytili jeho učedníci v knize Hovory (Lunyu). Další generace Konfuciovo myšlení přijali a rozvíjeli, až se stalo nejdůležitější součástí tradiční čínské ideologie a rozšířilo se postupně i do sousedních zemí, čímž se vytvořila velice vlivná a rozsáhlá konfuciánská kulturní sféra.

Konfucius patří Číně, je tam všeobecně znám, myšlení absolutní většiny Číňanů bylo více či méně ovlivněno jeho učením. Konfucius však také patří světu a UNESCO ho zařadilo mezi deset nejproslulejších osobností světové kultury.

